

Motion till riksdagen 2009/10:So554

av Lars Lilja (s)

Dopning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att inrätta en ny och från idrottsrörelsen självständig och oberoende antidopningsorganisation.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över om straffen för dopningsbrott ska höjas och att dopningsbrott ska likställas med narkotikabrott.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att utarbeta riktlinjer för vård av personer som missbrukar dopningspreparat samt att den typen av missbrukarvård tillförs tillräckliga resurser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen så att det blir enkelt för gymägare att i kontrakt med sina kunder eller medlemmar avtala om att kunden eller medlemmen är beredd att på uppmaning lämna urinprov för dopningstest.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Livsmedelsverket ska få i uppdrag att utreda hur säkerhet kan skapas om innehåll i kosttillskott som säljs på den svenska marknaden.²

¹ Yrkande 1 hänvisat till KrU.

² Yrkande 5 hänvisat till MJU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Riksdagen har antagit elva mål för folkhälsopolitiken. Det elfte målet inkluderar ett samhälle fritt från dopning. Dopning för ofta tankarna till elitidrott. Svensk idrott har under många år bedrivit ett framgångsrikt arbete mot dopning framför allt i Sverige men även internationellt. Idrotten genomför cirka 3 500 oanmälda dopningstester på sina aktiva per år. Detta är tyvärr en minskning med 500 kontroller jämfört med 2004 och 2005 och 1 000 kontroller färre än den målsättning som sattes i Ds 2002:4 Handlingsplan mot dopning inom idrotten. Mycket få svenska idrottare har fällts för dopning de senaste åren och knappast någon elitidrottare. Tillhör man eliten får man räkna med dessa tester i samband med träning och tävling många gånger per år. De svenska idrottsutövare som tillhör den yppersta eliten måste ständigt informera RF:s dopningskommission var de befinner sig i Sverige och världen så att kontrollanterna skall kunna slå till när och var som helst. I Sverige finns en lag om förbud mot vissa dopningsmedel. Den lagen omfattar ett betydligt lägre antal preparat än idrottens så kallade röda lista som omfattar över 200 preparat.

Sverige har ratificerat Europarådets och Unescos konventioner mot dopning. Det innebär att Sverige förbundit sig att följa världsantidopingkoden som beslutats av Wada (World Anti-Doping Agency). Sveriges regering och Riksidrottsförbundets antidopningsgrupp har aktivt deltagit i arbetet med koden. Detta nya regelverk ställer nya och framförallt hårdare krav på de nationella antidopningsorganisationerna (Nado). Det innebär ett inte obetydligt administrativt merarbete för Riksidrottsförbundets antidopningsgrupp som knappast kan klaras inom nuvarande ekonomiska ramar utan att kontrollverksamheten bli lidande. Dessutom framgår det tydligt i koden att Nados skall samverka med andra myndigheter som till exempel brottsbekämpande myndigheter. Nado bör också ha en självständig roll i förhållande till den nationella idrottsorganisationen.

Sannolikt är det så att dopning är ett långt större problem utanför idrotten. De preparat som i första hand används är anabola androgena steroider, förkortat AAS. Dessa preparat används av personer som styrketränar för att få en snabb ökning av muskelmassan. Denna träning sker ofta i publika miljöer som gym och då både på offentligt och privat ägda anläggningar. I vissa län bedriver distriktsidrottsförbundet tillsammans med exempelvis landstinget, polisen, tullen, berörda kommuner och gym samarbetsprojekt för att motverka användandet av dopningsmedel. I Stockholm pågår det så kallade STAD-projektet. Enligt nuvarande lagstiftning finns ingen möjlighet att avkräva ett dopningstest av en person som tränar på ett gym om denna person inte är medlem i en förening som är ansluten till Riksidrottsförbundet. Detta gör arbetet för att förhindra dopningsmissbruk i gymmiljöer kraftigt försvåras.

Biverkningarna av AAS är allvarliga. Forskningsläget är inte helt klart men mycket tyder på psykiska bieffekter som okontrollerat humör och aggressivitet men framför allt depressioner. Flera av de senaste årens uppmärksammade "övervåldsbrott" där gärningsmannen varit besinningslös i sitt våldsutövande har begåtts av personer som använt AAS. I många fall med

Fel! Okänt namn på

våld mot kvinnor finns missbruk av AAS i bakgrunden. Flickvänner till AAS-missbrukare har vittnat om rädslan för pojkvännens humörsvängningar och våldsbenägenhet. AAS används också av våldsbenägna brottslingar och inom olika maktgrupper som till exempel kriminella MC-gäng och nazistiska grupperingar. Även i fängelsemiljöer förekommer missbruk av dopningspreparat likaväl som narkotika.

Tillgången till AAS är i likhet med narkotika stor. Under de senaste fem åren har tillgången på den illegala marknaden stadigt ökat. Medlen är lätta att få tag på genom Internet. Förutom Internethandeln förekommer en omfattande smuggling. Handeln bedöms av polisen ha stora ekonomiska förtjänster, innebära ganska liten risk för upptäckt och ge förhållandevis låga straff i händelse av lagföring. Smugglingen sker trots det ofta i samband med narkotikasmuggling. Enligt polisen anträffas narkotika vid vart tredje beslag av AAS.

Problemen och riskerna med missbruk av AAS är underskattade och väl att jämföra med narkotikaproblematiken. Dopningsbrott bör därför jämföras med narkotikabrott. Minimistraffet för grovt dopningsbrott borde vara minst två års fängelse. Det gör att polisen kan bekämpa den typen av brottslighet på ett effektivare sätt genom till exempel så kallad teknikspaning. Det blir lättare att få tillstånd för husrannsakan och möjligtvis leder det även till en högre prioritering av bekämpningen.

För personer som är beroende av narkotika finns idag vedertagna behandlingsmetoder. Socialstyrelsen har där ett ansvar för att ta fram riktlinjer och utveckla missbrukarvården. En person som vill ha hjälp att komma ur sitt missbruk av dopningspreparat har ytterst små chanser att få vård. Kunskapen inom primärvården och även inom missbrukarvården är bristfällig. Dopningsjouren gör ett bra arbete men deras uppdrag är i första hand information och kunskapsinsamling. Maria Beroendecentrum i Stockholm har några få platser på en försöksmottagning. Dessutom finns en liten enhet i Örebro och en i Göteborg som arbetar med en helhetssyn på dopningsproblematiken.

Ett annat problem som uppmärksammats på senare år är så kallade kosttillskott som innehåller förbjudna substanser utan att det anges på innehållsförteckningen. Det innebär att personer som i god tro ätit dessa i och för sig onödiga kosttillskott kan testa positivt i en dopningskontroll och bli avstängd från idrottsutövande i upp till två år.

Antidopningsarbetet bör inom ramen för det totala idrottsanslaget erhålla höjt anslag för att arbetet mot dopning inom idrotten ytterligare ska kunna intensifieras samt för att man ska klara förnyade åtaganden i samband med världsantidopningskoden. Inrättandet av en ny och från idrottsrörelsen självständig och oberoende antidopningsorganisation bör snarast utredas. Straffen för dopningsbrott skall höjas. Dopningsbrott skall likställas med narkotikabrott. Lagstiftningen måste tydliggöras så att det blir enkelt för gymägare att i kontrakt med sina kunder/medlemmar avtala om att kunden/medlemmen är beredd att på uppmaning lämna urinprov för dopningstest. Socialstyrelsen skall få i uppdrag att utarbeta riktlinjer för vård av personer som missbrukar dopningspreparat och den typen av missbrukarvård ska tillföras tillräckliga

Fel! Okänt namn på

resurser. Livsmedelsverket skall få i uppdrag att utreda hur säkerhet kan skapas om innehållet i kosttillskott som säljs på den svenska marknaden.

Stockholm den 5 oktober 2009

Lars Lilja (s)